

Μια ηρωική πράξη αντίστασης

Μικαέλα Τουτούζη

Τον Απρίλιο του 1941 παραδόθηκε η Αθήνα στους Γερμανούς, οι οποίοι ύψωσαν τη γερμανική σβάστικα στην Ακρόπολη.

Ο Μανώλης Γλέζος και ο Λάκης Σάντας, που γεννήθηκαν και οι δύο το 1922, ήταν δύο νεαροί φοιτητές. Πριν εκτελέσουν το παράτολμο σχέδιό τους, διάβασαν ό,τι σχετικό με τον Ιερό Βράχο και ανακάλυψαν όλες τις τρύπες και τις σπηλιές της Ακρόπολης. Έτσι αποφάσισαν ότι η μόνη ασφαλής διαδρομή ήταν μέσω του Πανδρόσειου Άντρου. Λίγο μετά, στις 30 Μαΐου του 1941, ο Γλέζος και ο Σάντας πληροφορήθηκαν από το ραδιόφωνο ότι η Κρήτη είχε πέσει. Οι Γερμανοί καμάρωναν. Έτσι αποφάσισαν να δράσουν το ίδιο βράδυ με μόνα όπλα ένα φαναράκι και ένα μαχαίρι. Στις εννιάμιση η ώρα η φρουρά της Ακρόπολης γλεντούσε. Τότε πήδηξαν τα σύρματα, κρύφτηκαν σε μια σπηλιά και σκαρφάλωσαν από κάτι σκαλωσιές. Φτάνοντας στον ιστό της σημαίας την κατέβασαν γρήγορα. Ήταν μια τεράστια σημαία, 4 X 2. Αφού τη δίπλωσαν και την πέταξαν σε ένα πηγάδι, ακολουθώντας το ίδιο δρομολόγιο απομακρύνθηκαν χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τους Γερμανούς.

Η Γερμανική φρουρά το αντιλήφτηκε και το επόμενο πρωί διέταξαν ανακρίσεις, ενώ στις έντεκα ανάρτησαν μία νέα σημαία στο κενό ιστό. Γλέζος και Σάντας καταδικάστηκαν ερήμην σε θάνατο, οι

Μανώλης Γλέζος

Λάκης Σάντας γερμανοί άντρες της φρουράς εκτελέστηκαν για παραδειγματισμό και οι Έλληνες διοικητές των αστυνομικών τμημάτων της περιοχής απαλλάχτηκαν από τα καθήκοντά τους.

Η υποστολή της σβάστικας από την Ακρόπολη αποτέλεσε ουσιαστικά την πρώτη αντιστασιακή πράξη στην κατεχόμενη Αθήνα. Το Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς δημιουργήθηκαν δύο μεγάλες αντιστασιακές οργανώσεις, ο ΕΑΜ και ο Ε.Ε.Σ. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, ο Μανώλης Γλέζος συνελήφθη τρεις φορές από τους Γερμανούς, φυλακίστηκε και κατόρθωσε να δραπέτεύσει, ενώ ο Λάκης Σάντας ξέφυγε από τους διώκτες του και κατέφυγε στον ΕΛΑΣ.

Και οι δύο πέρυσι βραβεύτηκαν από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά τους στην εθνική αντίσταση.

Ζωγραφική
από την Πηνελόπη Παπαδη ητράκη

Το χρονικό ανατίναξης της γέφυρας στον Γοργοπόταμο

Γιάννης Στρου πούλης, Ευθύ ης Σιδηρόπουλος, Θεόδωρος Χάσπαρης

Τη νύχτα της 25ης προς την 26η Νοεμβρίου 1942 εκατόν πενήντα αντάρτες του ΕΛΑΣ με επικεφαλής τον Άρη Βελουχιώτη πραγματοποίησαν την πιο σημαντική ως τότε στην χώρα πολεμική ενέργεια κατά του άξονα, ανατινάζοντας την γέφυρα του Γοργοποτάμου.

Το νότιο βάθρο της γέφυρας με φρουρά 80 Ιταλών και πλήρη οχύρωση ανέλαβε να καταλάβει τμήμα 60 ανταρτών του ΕΛΑΣ με αρχηγό τον Κωστούλα, τους ΕΛΑΣίτες θα ακολουθούσε ο υπασπιστής του Ζέρβα Μ. Μυριδάκης με 8-10 Ε.Ε.Σίτες για να εξουδετερώσει κάποια τυχούσα αντίσταση του εχθρού, που δεν είχε επισημανθεί και στην συνέχεια να κόψει τον

δρόμο υποχώρησης των Ιταλών.

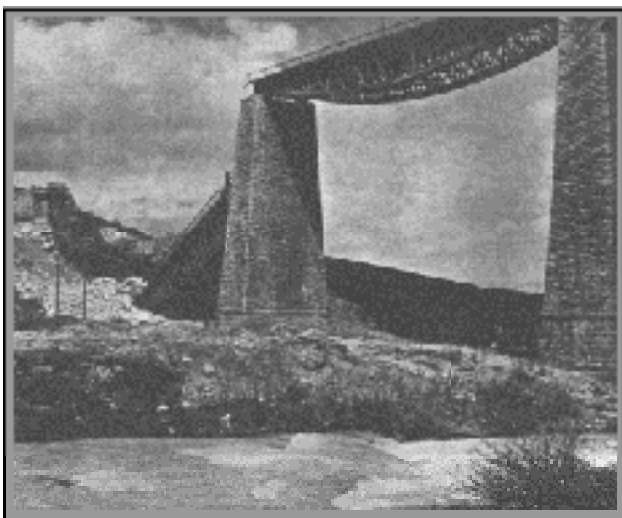
Το βόρειο βάθρο της γέφυρας, που φυλάσσονταν από 30 Ιταλούς και είχε εγκατεστημένα δύο δίκανα αντιαεροπορικά, ικανά για να χρησιμοποιηθούν και κατά επιγείων στόχων, ανέλαβε τμήμα 30 ανταρτών του Ε.Ε.Σ, με επικεφαλής τους ανθυπολοχαγούς Παπαχρήστου και

Πετροπουλάκη. Την υπονόμηση και ανατίναξη της γέφυρας ανέλαβαν οι ειδικευμένοι Βρετανοί σαμποτέρ, στους οποίους δόθηκε βοήθεια λίγων εκπαιδευμένων ανδρών του ΕΛΑΣ και του Ε.Ε.Σ.

Όλη η επιχείρηση στέφθηκε με επιτυχία και ολοκληρώθηκε στις 2.21 ώρα της 26ης Νοεμβρίου. Για να γίνει όμως αυτό κατορθωτό, ρίχτηκε στην μάχη και η εφεδρική δύναμη του Νικηφόρου, αφού οι δυνάμεις του Ε.Ε.Σ που είχαν αναλάβει το βόρειο βάθρο της γέφυρας τρόμαξαν μπρος στα ιταλικά πυρά και υποχώρησαν. Ύο μέρες μετά την ανατίναξη της γέφυρας οι Ιταλοί θα γράψουν τον επίλογό της, προχωρώντας στην ανανδρη μέθοδο των αντιποίνων για εκφοβισμό του λαού, θα παραλάβουν από τις φυλακές Λαμίας 14 πατριώτες από τους οποίους τους 7 θα εκτελέσουν μπροστά στην γκρεμισμένη γέφυρα. Τους υπόλοιπους θα τους εκτελέσουν στα Καστέλλια της Παρνασσίδας από όπου και κατάγονταν, μαζί με 10 άλλους κατοίκους.

Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου, ήταν το μεγαλύτερο σαμποτάζ σε όλη την σκλαβωμένη Ευρώπη. Καθυστέρησε τους Γερμανούς να μεταφέρουν εφόδια στο εκστρατευτικό τους σώμα όπου βρίσκονταν στην βόρεια Αφρική σε μία κρίσιμη φάση του συμμαχικού αγώνα.

(Πηγές: www.xronos.gr και el.wikipedia.gr)

Άρης Βελουχιώτης

Ναπολέων Ζέρβας

Η πείνα της Κατοχής

Τα κεί ένα επιλέγει η Σοφία Πράπα

Ένας λογοτέχνης περιγράφει την τραγικότητα της πείνας

Χειμώνας του 41 με 42. Τώρα πεινώ και φοβάμαι. Η Αθήνα ρημάζει μέρα με τη μέρα. Οι δρόμοι είναι γεμάτοι σκουπίδια. Οι άνθρωποι ζαρώνουν και τρέχουν να ζεσταθούν. Πολλοί φορούν τις ρόμπες τους για πανωφόρια. Κάποιοι είναι τυλιγμένοι τσουβάλια και

εφημερίδες. Κόπηκε και το ηλεκτρικό ρεύμα κατόπιν από το ψωμί. (Αυτό το ψωμί! Είναι ένας θεός ζωοδότης. Η φυσική τροφή του ανθρώπου. Την αναζήτησε στις μεγάλες του μετακινήσεις επάνω στη γη και όταν την βρήκε ημέρεψε. Το πνεύμα του ανθρώπου που τρώει ψωμί είναι ξεκάθαρο κι εύγεστο. Τώρα οι άνθρωποι πρήζονται και πεθαίνουν)

Έξω από το σταθμό της Ομόνοιας μια γυναίκα έπεσε μπροστά μου σαν κεραυνόπληκτη, Τρέχουν οι άλλοι να τη σηκώσουν, μαζεύεται κόσμος, της δίνουν λεφτά. Τι να τα κάνει; Κάποιος έβγαλε από την τσέπη του ένα χαρούπι και της έδωσε, Το τρώει σα σκυλί πεινασμένο. Γύρω της κείτονταν χαρτονομίσματα. ιηγήθηκα τη σκηνή στο ημητρό του Σταύρου και κείνος

Αφίσα του ΕΑΜ

μου είπε πως είδε το πρωί μες στο δρόμο το πτώμα ενός εργάτη ξυλιασμένο. Τα πρωινά μαζεύουν από τους δρόμους τα πτώματα και τα κουβαλούν στο νεκροτομείο.

Αν προχωρούσες από την Ομόνοια στο Σύνταγμα σε πεντέξι σημεία θα συναντούσες κόσμο γύρω από σωριασμένους στο δρόμο. Μπουλούκια παιδιά ζητιάνευαν στους δρόμους κι

αρπούσαν ότι βρίσκαν που να μασιέται. Πολλά βλέπουν το ενδιαφέρον που προκαλούν οι πεσμένοι, ζαπλώνουν και κείνα στο πεζοδρόμιο, το ένα πλάι στο άλλο, κι εκεί ξεχνιούνται κι αρχίζουν να παίζουν. Κάποτε ο θάνατος τα μαζεύει ευχαριστημένα. Είδαμε στην πλατεία Κλαυθμώνος ένα τσούρμο παιδάκια μισόγυμνα κι ένας μανträχαλος 25 χρονών σα χασές άσπρος από την πείνα, ο αρχηγός τους. Τα παιδάκια λεηλατούσαν τους σκουπιδοτενεκέδες από τα γύρω εστιατόρια "Των Αθηνών" και του "Αβέρωφ", που τρώγαν οι Γερμανοί. Φέρνανε το περιεχόμενο και το άφηναν σε μια κόχη αντίκρου από το υπουργείο των Ναυτικών. Πατατόφλουδες, κρεμμυδόφυλλα, ρίζες από μαρούλια και λάχανα, σάπια μήλα, κόκκαλα κι αποφάγια μαγειρεμένα, ψωμοκόμματα βουτηγμένα στις σάλτσες κι ότι άλλο μπορούσε να μασηθεί (ο μάγκας ξεχώριζε ανάμεσα τα αποσιγάρα και τα τσέπωνε) τα βάζαν σε ένα τενεκεδένιο λεβέτι και τα βράζανε σε φωτιά από παλιόχαρτα και σκουπίδια. Ο μάγκας δοκίμαζε το μαγείρεμα κάθε τόσο. Ύστερα μοίραζαν το συσσίτιο και το τρώγαν.

(Πηγή: Αση άκη Πανσέληνου "Τότε που ζούσα ε")

Μία περιγραφή από τον Ερυθρό Σταυρό

Άνδρες, γυναίκες και παιδιά στέκονταν πολλές ώρες στην ουρά μπροστά στα αρτοποιεία, για να πάρουν, εάν υπήρχαν 30 δράμια φριχτό ψωμί που θα ήταν για αυτούς η μοναδική τροφή για μια, δύο, τρεις ή και τέσσερις μέρες. Στους δρόμους και στους σταθμούς γυναίκες, γέροι και παιδιά ζητούσαν με σβησμένη φωνή ένα κομμάτι ψωμί.

(Πηγή: Απόσπασ α από την έκθεση Μπρύνελ αντιπροσώπου του ιεθνούς Ερυθρού Σταυρού)

Το σκοπευτήριο της Καισαριανής

Από κεί ενο του Γιάννη Κουβά επιλέγει ο Σωτήρης Αση ακόπουλος

Για το Σκοπευτήριο της Καισαριανής υπήρχε μια ιδιαιτερότητα. Έχουν εκτελεστεί - ανεξάρτητα από τον αριθμό τους - αγωνιστές και αγωνίστριες της Λευτεριάς από όλη την Ελλάδα. Από κάθε άκρη της κι από όλες σχεδόν τις συνοικίες της Αθήνας και του Πειραιά. Και της Καισαριανής το τμήμα είναι πέντε λεβέντες πατριώτες αγωνιστές. Γι' αυτό το λόγο το Θυσιαστήριο της Λευτεριάς το γράφω "Ματωμένη Καρδιά της Ελλάδας".

Κάθε φλογίτσα και μια μορφή φωτοστεφανωμένη. Να ο Λυκουρίνος, το δεκατετράχρονο παιδαρέλι που ορθαίνει το ανάστημά του για να τον βρουν τα βόλια της αθανασίας. Να κι η Ηρώ Κωνσταντοπούλου με τη θαλασσιά μαθητική ποδιά της. Να κι η Ντάκουρη, να κι οι διακόσιοι κομμουνιστές που έφτυναν κατάμουτρα το χάρο: Σουκατζίδης, Βαρθολομαίος, Μαφιακάκης... Εικοσάδες - εικοσάδες εκτελούνται και τα σκουπιδιάρικα αυτοκίνητα προσμένουν. Αιμάτινα ρυάκια από τις χαραμάδες τους κυλούν στους δρόμους της Καισαριανής.

Τραγουδώντας πεθαίνουν για σένα, Ελλάδα. Τον Εθνικό σου Ύμνο λένε κι ας τους θερίζουν τα πολυβόλα. Τον συνεχίζουν οι σύντροφοί τους.

Κι όμως, Ελλάδα, κάποιοι άλλοι κάθονταν προσοχή και χαιρετούσαν τη γερμανική σημαία με τη σβάστικα. Γελούσανε, Ελλάδα, και χόρευαν μπροστά στους σωρούς των ηρώων. Να κι οι ενενήντα δυο της ελεύθερης σκόπευσης. Απ' τη λυσσασμένη κτηνωδία τους πολυβολούσαν ακόμα και τ' άψυχα κορμιά, σ' ένα χώρο εκατό μέτρων.

Να κι η σειρά των πενήντα και των υπολοίπων. Εξακόσιες πενήντα περίπου εκτελεσμένες μορφές ηρώων, που η Ιστορία προσπαθεί να ξεθωριάσει. Μα το φως της αιωνιότητας μένει άσβεστο, γιατί το πύρωμα είναι στις καρδιές μας.

Όμως, φίλοι κι αδέρφια και συντρόφια, λίγο πριν το χύμα του Σκοπευτηρίου ποτιστεί απ' το αίμα σας, πριν την ύστατη πνοή αφήσετε, τα στερνά λόγια πρέπει να τα πείτε σεις, οι θάνατοι, οι παρόντες στο προσκλητήριο των νεκρών αγωνιστών, για ν' ακούσουμε όλοι.

Αλέξανδρος Κορυζής

Ένας άγνωστος ήρωας

Χρήστος Σκληρός

Ο Αλέξανδρος Κορυζής υπήρξε πρωθυπουργός της Ελλάδας. Σπούδασε νομικά και το 1903 διορίστηκε υπάλληλος στην Εθνική Τράπεζα. Το 1921 ανέλαβε θέση διευθυντή στην ίδια τράπεζα και το 1928 έγινε υποδιοικητής της. Το 1929 ίδρυσε την Αγροτική Τράπεζα και χρημάτισε πρώτος πρόεδρος της. Το 1936, ο Ιωάννης Μεταξάς τού ανέθεσε το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και το 1939 διορίστηκε διοικητής της Εθνικής Τράπεζας. Με τον θάνατο του Μεταξά τον Ιανουάριο του 1941, ο βασιλιάς του ανέθεσε την πρωθυπουργία της Ελλάδας (29 Ιανουαρίου 1941).

Στις 6 Απριλίου 1941 απέρριψε αίτημα των Γερμανών για απομάκρυνση των Βρετανικών δυνάμεων από την Ελλάδα και οι Γερμανοί άρχισαν να επιτίθενται.

Στις 18 Απριλίου συμμετείχε σε συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου και στη συνέχεια σε κατ' ιδίαν συζήτηση με το βασιλιά Γεώργιο Β'. Το θέμα της συζητήσεως τους παραμένει άγνωστο, πάντως ο Κορυζής εξήλθε συντετριμμένος από τη σύσκεψη. Επιστρέφοντας στην οικία του αυτοκτόνησε με δύο σφαίρες στην καρδιακή χώρα.

Μετά τη συνομιλία του με το βασιλιά συνειδητοποίησε ότι δεν υπήρχαν άλλα περιθώρια για την Ελλάδα να αποφύγει την υποδούλωση και γι' αυτό αυτοκτόνησε. Η αυτοκτονία του δείχνει την εθνική υπερηφάνεια του και το υψηλό αίσθημα ευθύνης που τον διακατείχε. Προτίμησε να "φύγει" με ψηλά το κεφάλι παρά να υποστεί την εξαθλίωση της υποδούλωσης και να δει την Ελλάδα υποδουλωμένη, ακολουθώντας έτσι το παράδειγμα πολλών Ελλήνων των προηγούμενων γενεών. Παράλληλα έδωσε το έναυσμα στους συμπατριώτες του να μη δεχθούν τη σκλαβιά αλλά να πολεμήσουν και να αντισταθούν.

ΑΝ Ρ Ν ΕΠΙΦΑΝ Ν ΠΑΣΑ ΓΗ ΤΑΦΟΣ